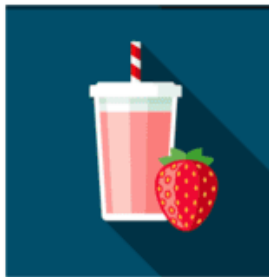

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ - ΘΕΩΡΙΑ κεφ. 1

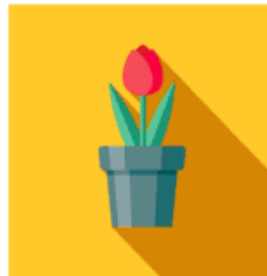
Every decision involves trade-offs

Today's
choice

Buying a \$7
strawberry
smoothie

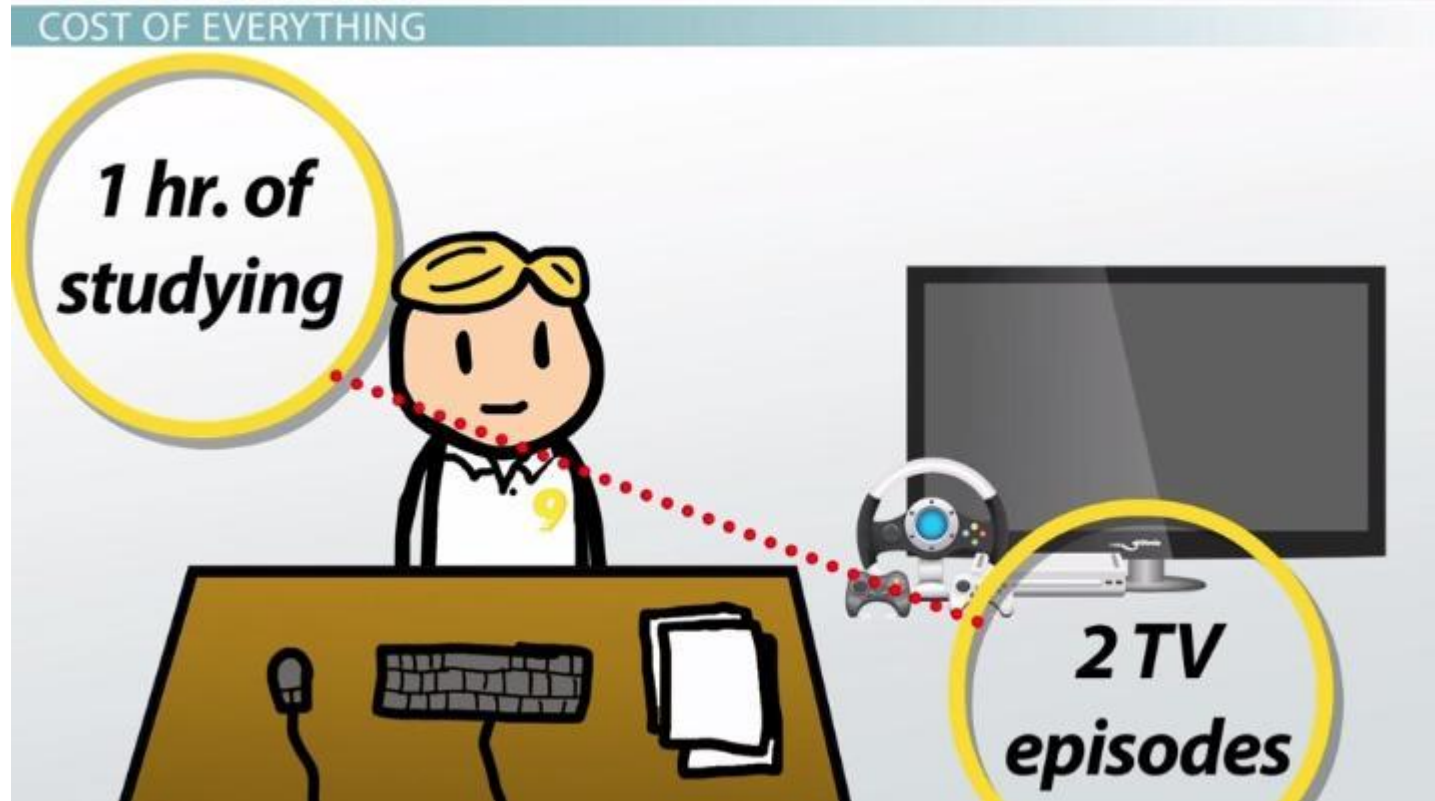
Now

Spending \$7 another way

ΚΟΣΤΟΣ
ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ
ΚΑΤΑΜΕΡΙΣΜΟΣ
ΕΡΓΩΝ
ΧΡΗΜΑ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
ΚΥΚΛΩΜΑ
ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑ
ΣΤΗΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΖΩΗ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Κόστος ευκαιρίας

Έννοια του κόστους

- **Βασική έννοια: ΚΟΣΤΟΣ**
- Στην καθημερινή ζωή: το χρηματικό ποσό που πληρώνουμε
- Πραγματικό κόστος: «κρύβεται» πίσω από το χρηματικό ποσό.
- Στενότητα αγαθών /συντελεστών σε μια οικονομία → για να αυξήσει την ποσότητα ενός αγαθού πρέπει να μειώσει την ποσότητα άλλου
- Παράγω κάποιο αγαθό = δεσμεύω κάποιους παραγωγικούς συντελεστές που θα μπορούσαν να πάνε σε κάποιο άλλο = **θυσιάζω άλλα αγαθά που θα μπορούσαν να παραχθούν με τους ίδιους π.σ.**

Έννοια του κόστους

- Το πραγματικό κόστος ενός αγαθού είναι τα άλλα αγαθά που θυσιάζονται για την παραγωγή του.
-
- (παράβαλε το εξής παράδειγμα: όταν αφιερώνω κάποιο χρόνο σε μια δραστηριότητα, θυσιάζω κάποιες άλλες που θα μπορούσα να κάνω στον ίδιο χρόνο → **χάνω την ευκαιρία** να κάνω κάποια άλλη δραστηριότητα) →
- Έτσι και με την παραγωγή ενός αγαθού χάνω την ευκαιρία να παράγω κάποια άλλα αγαθά → γι' αυτό **το πραγματικό κόστος λέγεται και ΚΟΣΤΟΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ ή ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ.**

Υπολογισμός του Κόστους Ευκαιρίας

- Για να υπολογίσω το κόστος ευκαιρίας χρησιμοποιώ **την Κ.Π.Δ.**
- Έτσι βρίσκω το κόστος ευκαιρίας ενός αγαθού σε όρους του άλλου αγαθού.
- Για να αυξήσω την παραγωγή του ενός πρέπει να μειώσω την παραγωγή του άλλου
- Το εναλλακτικό κόστος (κόστος ευκαιρίας) δεν είναι παντού το ίδιο.

$$\text{Κόστος_Ευκαιρίας_X_}(σε_όρους_Ψ) = \frac{\text{Μονάδες_Ψ_που_θυσιάζονται}}{\text{Μονάδες_X_που_παράγονται}}$$

$$\text{Κόστος_Ευκαιρίας_Ψ_}(σε_όρους_X) = \frac{\text{Μονάδες_X_που_θυσιάζονται}}{\text{Μονάδες_Ψ_που_παράγονται}}$$

Υπολογισμός Κόστους Ευκαιρίας

$$KE_{X(\Psi)} = \frac{\Delta\Psi}{\Delta X}$$

$$KE_{\Psi(X)} = \frac{\Delta X}{\Delta\Psi}$$

$$KE_{X(\Psi)} = \frac{1}{KE_{\Psi(X)}}$$

$$KE_{\Psi(X)} = \frac{1}{KE_{X(\Psi)}}$$

Προσοχή: στον παρονομαστή βάζω πάντα το αγαθό που θέλω να υπολογίσω το Κ.Ε.

Παρατηρούμε ότι:

- υπολογίζουμε το Κ.Ε. μεταξύ δυο συνεχόμενων συνδυασμών ποσοτήτων
- το κατά μονάδα Κ.Ε. του ψωμιού σε όρους όπλων είναι το αντίστροφο του Κ.Ε. όπλων με όρους ψωμιού

Κ.Ε. συνήθως αυξανόμενο

- Το κόστος ευκαιρίας δεν είναι το ίδιο, αλλά συνήθως **αυξανόμενο**. Γιατί; Επειδή όλοι οι συντελεστές παραγωγής δε είναι κατάλληλοι για την παραγωγή όλων των αγαθών.
- Π.χ. το Κ.Ε. των όπλων αυξάνεται γιατί μειώνοντας την παραγωγή ψωμιού οι συντελεστές που εξασφαλίζουμε δεν είναι κατάλληλοι για την παραγωγή όπλων.

Κ.Ε. και χρηματικό κόστος

- Σχέση πραγματικού κόστους (= κόστος ευκαιρίας = εναλλακτικό κόστος) με χρηματικό κόστος:
-
- Το χρηματικό κόστος είναι το πραγματικό κόστος εκφρασμένο σε χρήμα.
- (η τιμή αντιπροσωπεύει όλα τα άλλα προϊόντα που θα μπορούσαν να παραχθούν αντί για ένα προϊόν).

Καταμερισμός έργων

Καταμερισμός των έργων

Παλαιότερες εποχές	Σύγχρονη εποχή
το νοικοκυριό είναι αναγκασμένο να παράγει όλα τα προϊόντα που του είναι απαραίτητα (και καταναλώνει)	το άτομο: - παράγει συνήθως ένα προϊόν ή μέρος προϊόντος - καταναλώνει πολλά προϊόντα (που δεν συμμετέχει στην παραγωγή τους) Υπάρχει δηλαδή καταμερισμός έργων (βλ. ορισμό πιο κάτω)
περιορισμένες ανταλλαγές προϊόντων	αναπτύσσονται ανταλλαγές προϊόντων, γιατί λόγω του καταμερισμού δεν θα μπορούσαν αλλιώς να ικανοποιηθούν οι ανάγκες (αφού παράγω ένα προϊόν, πού θα βρω τα άλλα;). Οι ανταλλαγές με μεσολάβηση χρήματος

Ορισμός καταμερισμού έργων:

- **Καταμερισμός έργων ή εργασίας είναι το φαινόμενο που παρατηρείται στη σύγχρονη εποχή σύμφωνα με το οποίο το άτομο παράγει συνήθως ένα προϊόν (ή μέρος προϊόντος) ενώ ταυτόχρονα καταναλώνει πολλά προϊόντα, στην παραγωγή των οποίων δεν συμμετέχει.**
- Σημασία καταμερισμού έργων για την οργάνωση παραγωγής:
- χωρίς αυτόν δε θα μπορούσε να δημιουργηθεί ο πλούτος των σημερινών κοινωνιών.

Πλεονεκτήματα - μειονεκτήματα

Πλεονεκτήματα καταμερισμού

1. καθένας μπορεί να απασχοληθεί όπου μπορεί να αποδώσει καλύτερα, αντί να είναι λιγότερο αποδοτικός κάνοντας πολλές δουλειές
2. όταν ασχολείται με μία μόνο εργασία αναπτύσσει δεξιότητες, ικανότητα, βελτιώνει την απόδοσή του
3. Η εξειδίκευση οδηγεί σε βελτίωση του τρόπου παραγωγής (εφευρέσεις), με αποτέλεσμα αύξηση παραγωγής

Μειονεκτήματα καταμερισμού

1. Συχνά η εργασία γίνεται ανιαρή απασχόληση εξαιτίας της εξειδίκευσης σε μια δραστηριότητα

Το χρήμα

Το χρήμα

-
- **Ορισμός:** Κάθε αντικείμενο που είναι γενικά αποδεκτό ως μέσο συναλλαγής των αγαθών, επέχει θέση χρήματος. Χρήμα δηλαδή είναι ο,τιδήποτε η κοινωνία αποδέχεται ως γενικό μέσο ανταλλαγής.
-
- Καταμερισμός εργασίας → αύξηση ανταλλαγών προϊόντων → η ανταλλαγή εμφανίζει δυσκολίες γιατί δεν συμπίπτουν οι επιθυμίες των ανθρώπων με τα προϊόντα που ανταλλάσσουν → οι οικονομίες ανέπτυξαν διάφορα μέσα ανταλλαγής. [ΤΟ ΧΡΗΜΑ...]

Αγορά και πώληση

- Με τη χρήση του χρήματος
- Η ανταλλαγή χωρίζεται σε δύο πράξεις:
- (Α) 1 ΠΩΛΗΣΗ
- (Β) 1 ΑΓΟΡΑ
- Σε καθεμία αντιστοιχεί μία αντίθετη μεταβίβαση χρήματος
- Κάθε κυκλοφορία των εμπορευμάτων στο σύστημα συνοδεύεται από αντίστροφη μεταβίβαση χρήματος (παίρνω προϊόν – δίνω χρήματα, δίνω προϊόν – παίρνω χρήματα).

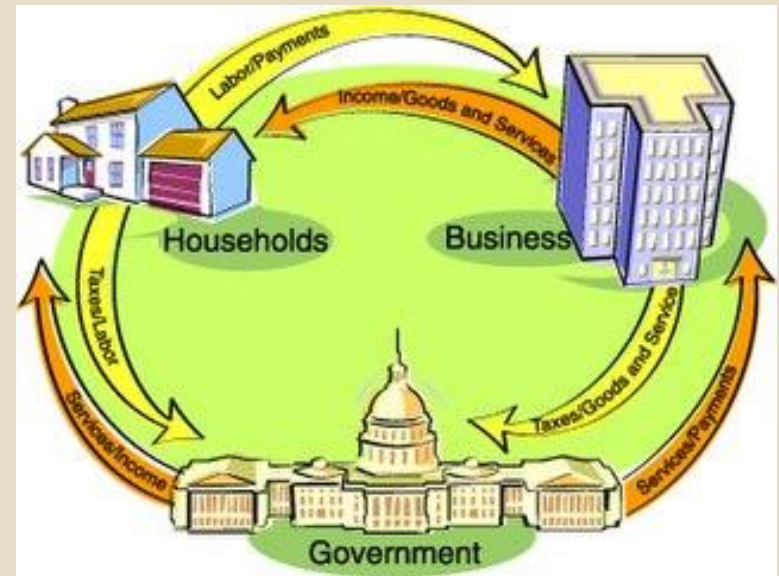
Το οικονομικό κύκλωμα

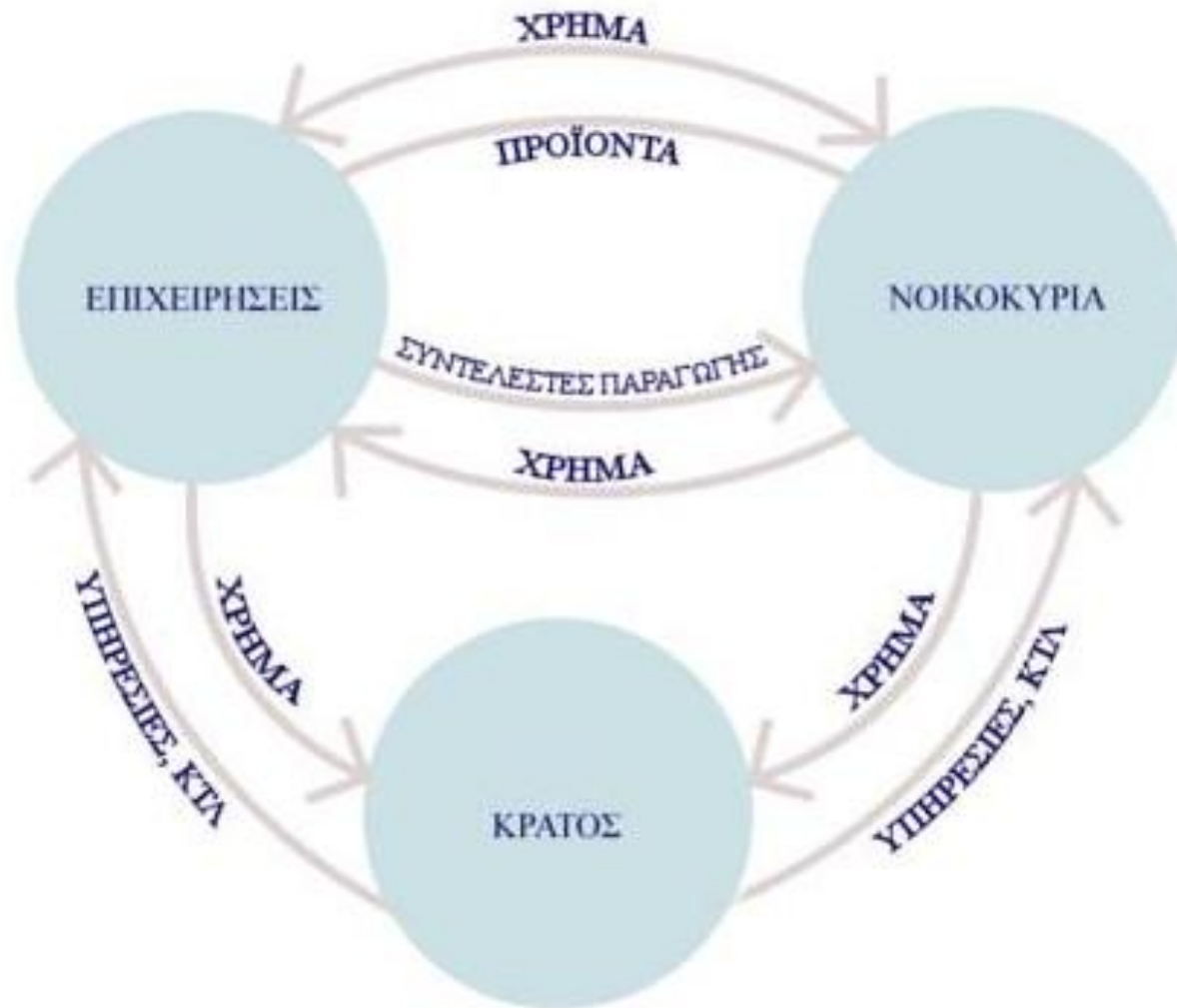
Το οικονομικό κύκλωμα

- **Ορισμός:** Το σύνολο των σχέσεων που δημιουργούνται μεταξύ των οικονομικών μονάδων ενός οικονομικού συστήματος
- **ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ – ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ - ΚΡΑΤΟΣ**
- Σ' αυτό το κύκλωμα γίνονται ΡΟΕΣ αγαθών, παραγωγικών συντελεστών, χρήματος

Το οικονομικό κύκλωμα

Ροές οικονομικού κυκλώματος

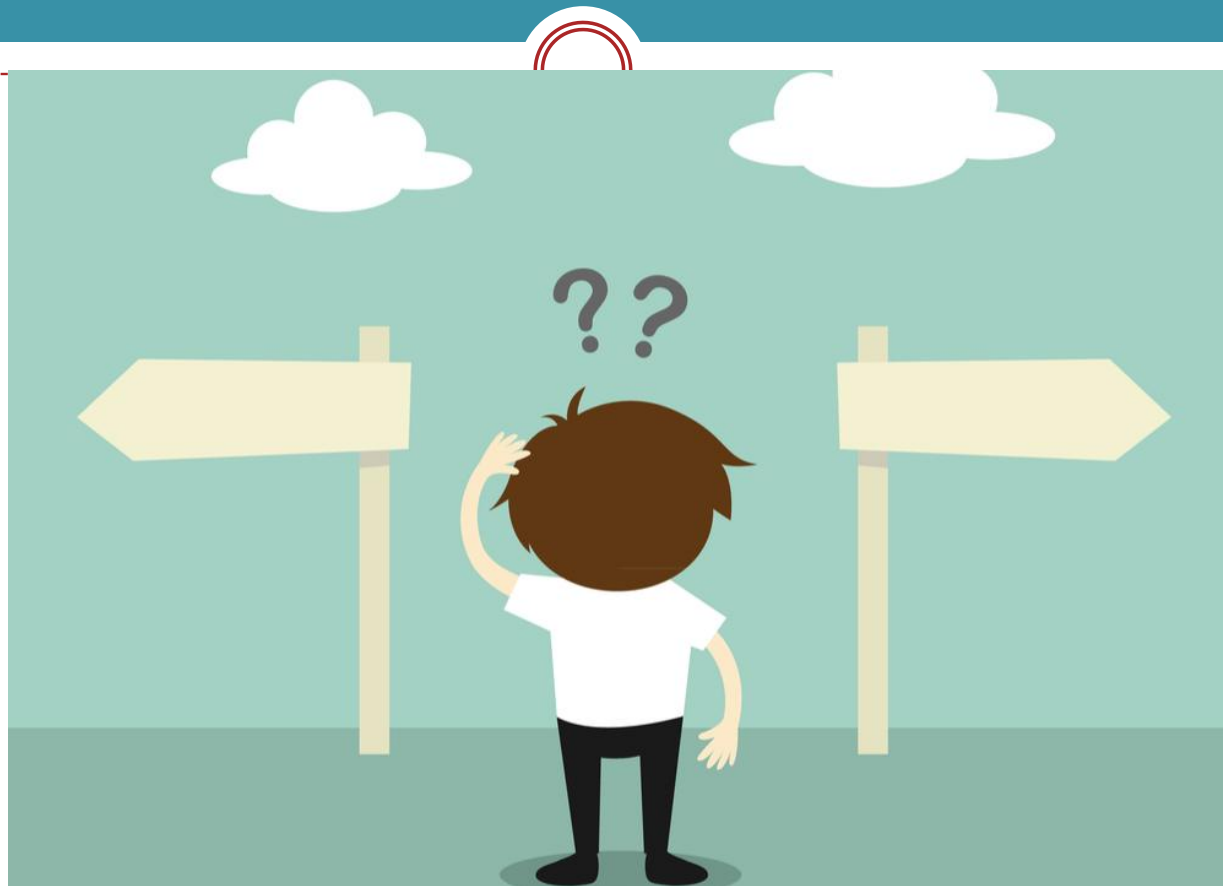
ΖΕΥΓΟΣ	ΡΟΕΣ
ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ ΠΡΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	→ Το νοικοκυριό στέλνει στην επιχείρηση παραγωγικούς συντελεστές ← (Αντίστροφη ροή χρήματος)
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΡΟΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ	→ Η επιχείρηση μετατρέπει τους π.σ. σε προϊόντα, που πηγαίνουν προς το νοικοκυριό ← (Αντίστροφη ροή χρήματος)
ΚΡΑΤΟΣ ΠΡΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	→ Το κράτος προσφέρει υπηρεσίες, προϊόντα στις επιχειρήσεις ← (Αντίστροφη ροή χρήματος)
ΚΡΑΤΟΣ ΠΡΟΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ	→ Το κράτος προσφέρει υπηρεσίες, προϊόντα στα νοικοκυριά ← (Αντίστροφη ροή χρήματος)
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΡΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	(αντίστοιχες ροές που δε φαίνονται στο διάγραμμα σελ. 23)

Οικονομικό κύκλωμα - παρατηρήσεις

- Το κύκλωμα γίνεται πολύ περίπλοκο αν προστεθούν όλες οι συναλλαγές που συμβαίνουν στην πραγματικότητα. (π.χ. αν προσθέσουμε τις συναλλαγές επιχειρήσεων, νοικοκυριών και κράτους με άλλες χώρες)
- Οι ροές είναι **συνεχείς**, συμβαίνουν κάθε χρονική στιγμή
- Οι ροές **δεν έχουν πάντα το ίδιο μέγεθος** (ο όγκος συναλλαγών αυξομειώνεται, ανάλογα με την παραγωγική δραστηριότητα)

Αβεβαιότητα στην οικονομική ζωή

Αβεβαιότητα στην οικονομική ζωή

- Αβεβαιότητα σχετικά με τα αποτελέσματα των ανθρώπινων ενεργειών: σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει την οικονομική ζωή:.

αγρότης	δεν ξέρει αποτελέσματα της παραγωγικής του δραστηριότητας (π.χ. καιρικές συνθήκες, ζιζάνια επιδρούν σε τελικό προϊόν)
εργαζόμενος	δεν ξέρει αν θα συνεχίσει εργασία, αν θα απολυθεί, αν θα πάθει εργατικό ατύχημα
επιχειρηματίας	δεν ξέρει αν θα έχει κέρδη ή ζημίες από τη δραστηριότητά του

Αβεβαιότητα

- Η λήψη αποφάσεων των ανθρώπων δε βασίζεται στη βεβαιότητα του αποτελέσματος, αλλά στις προσδοκίες που οι άνθρωποι διαμορφώνουν για τα αποτελέσματα των πράξεών τους.
- Η αβεβαιότητα οδηγεί στην ανάπτυξη μεθόδων για εξασφάλιση (ολική-μερική) των ανθρώπων [π.χ. κλάδος ασφαλίσεων]

Πληροφορίες

- Για τη μελέτη του οικονομικού συστήματος που θα κάνουμε παρακάτω, **υποθέτουμε** ότι τα οικονομούντα άτομα (νοικοκυριά, επιχειρήσεις) **γνωρίζουν πλήρως τα δεδομένα που επικρατούν**, δηλαδή:
- π.χ. εργαζόμενος: γνωρίζει μισθούς που προσφέρουν όλοι οι εργοδότες (επιλέγει καλύτερο), ή άλλες διαθέσιμες θέσεις εργασίας
- επιχειρηματίες: γνωρίζουν τιμές παραγωγικών συντελεστών, κατάσταση αγορών.
- Καταναλωτές: γνωρίζουν τιμές προσφερόμενων προϊόντων στη αγορά.